

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/81/2022
Identifikačné číslo spisu: 8214208090
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alexandra Hanusová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8214208090.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu v spore žalobcov 1/ E. Y., narodeného R., bývajúceho v K., 2/ Y. Y., narodenej R., bývajúcej v K., zastúpených JUDr. Ladislavom Riedlom, advokátom so sídlom v Prešove, Slovenská 46, proti žalovanému Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpenej advokátskou kanceláriou AK JUDr. Marek Hic, s. r. o., so sídlom v Martine, P. O. Hviezdoslava 10625/23B, IČO: 36 865 036, o zdržanie sa výkonu záložného práva, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2C/201/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 01. decembra 2021 sp. zn. 13Co/33/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 01. decembra 2021 sp. zn. 13Co/33/2021 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. augusta 2018 č. k. 2C/201/2014-274 uložil žalovanému povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti uzavretej 12. decembra 2008, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území W., obec W., okres W., zapísané na liste vlastníctva č. XXXXX vedenom Správou katastra W., a to spoluvlastnícky podiel XX/XXXX na pozemku, parcela č. XXXX, zastavané plochy a nádvorcia o výmere XXX m² a nehnuteľnosť zapísaná na liste vlastníctva č. R., byt nachádzajúci sa v bytovom dome súpisné č. R. na ulici C. postavenom na parcele č. R., č. bytu R., vchod R., X. poschodie, vklad povolený Správou katastra W. pod V XXXX/XX; a žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%.

1.1. Súd prvej inštancie na základe § 1 ods. 1, § 2 písm. a), § 3 ods. 6, § 7 ods. 1, 2, § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, § 151a ods. 1, § 151b ods. 1, § 151j ods. 1, § 151md ods. 1, § 100 ods. 1, 2, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí dospel k záveru, že pri danej dobrovoľnej dražbe absentuje súdna kontrola oprávnenosti a primeranosti výkonu

záložného práva a nebola riadne zistená hodnota založenej nehnuteľnosti, a preto výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou považoval za neprímeraný zásah do vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá je zároveň obydliím žalobcov. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že k predčasnému ukončeniu úverovej zmluvy došlo jednostranným úkonom žalovaného k 10. januáru 2014, žalobca vznesol podaním z 27. januára 2017 námietku premlčania pohľadávky, ktorú považoval súd prvej inštancie za dôvodnú. Realizáciou záložného práva formou dobrovoľnej dražby zo strany žalovaného reálne hrozí žalobcom neprímeraný zásah do práva na obydlie a práva na súkromný a rodinný život, ktorý bol vzhľadom na existenciu iného majetku žalovaných (obchodný podiel) neprímeraným. Žalovaný ako veriteľ si sám určil výšku pohľadávky, pri realizácii výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bez súdnej kontroly teda by mohol vymôcť aj plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. V tomto prípade boli nehnuteľnosti viackrát ocenené, pričom rozptyl uvedených ocenení cca 10 000 eur, ako aj pomer uplatňovanej pohľadávky k dlhu žalovaných, ktorý nebol oprostý od prípadných neprijateľných podmienok, považoval za neprímeraný.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na dovolanie žalovaného, rozsudkom z 1. decembra 2021 sp. zn. 13Co/33/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho a predchádzajúceho dovolacieho konania.

2.1. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou, v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, nakoľko sa v ňom súd vysporiadal so všetkými námietkami žalovaného (§ 387 ods. 2 CSP), s výnimkou posúdenia premlčania. Mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie sporu a svoje rozhodnutie aj dostatočne odôvodnil. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a aj na odvolacie námietky žalovaného zdôraznil k otázke aktívnej vecnej legitímácie žalobcu 1/, že aj keď zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti a mandátnej zmluvy vyplýva, že subjektom tejto zmluvy je žalobkyňa 2/, zo skutočnosti, že žalobca 1/ spolu so žalovanou 2/ býva v predmetnej nehnuteľnosti, je daná jeho aktívna vecná legitímácia z dôvodu rodinno-právneho vzťahu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie vyjadrenými v bodoch 37, 38, 39, 40, 41 a 42, že realizáciou záložného práva formou dobrovoľnej dražby zo strany žalovaného reálne hrozí žalobcom neprímeraný zásah do ich práva na obydlie a práva na súkromný a rodinný život bez akejkoľvek súdnej kontroly. Tieto skutočnosti považoval za rozhodujúce pre posúdenie žaloby, pričom sa nestotožnil s názorom žalovaného, že pokiaľ hmotné právo oprávňuje záložného veriteľa vykonať záložné práva speňažením na verejnej dražbe, nemôže byť takýto postup protiprávny. Poukázal na to, že každý postup pri výkone práv, ktoré sú priznané hmotným právom môže byť predmetom súdnej kontroly a v prípade zistenia skutočnosti, ktoré sú relevantné vo veci je súd tým oprávneným orgánom, ktorý rozhodne o tom, či je možný výkon takéhoto práva alebo nie. Za určitých podmienok nemožno priznať súdnu ochranu výkonu práva a takéto podmienky vychádzajúc z individuálnych okolností prípadu boli splnené aj v tomto prípade. Správne súd prvej inštancie poukázal v bode 38. svojho odôvodnenia na rozptyl pri ocenení nehnuteľnosti približne 10 000 eur, čo je pri zohľadnení dlhu žalobcov značný nepomer.

2.2. Vo vzťahu k nesprávnemu právnenému posúdeniu námietky premlčania odvolací súd uviedol, že je dôvodná, nakoľko v danom prípade pre nariadené neodkladné opatrenie sa nemohol žalovaný domáhať výkonu dobrovoľnej dražby. Rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie dôvodnosti nároku však bolo to, že realizáciou záložného práva formou dobrovoľnej dražby by došlo k neprímeranému zásahu do práva na obydlie a práva na súkromný a rodinný život žalobcov aj vzhľadom na existenciu ich ďalších aktív. Odvolaciu námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatočného odôvodnenia, presvedčivosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku prvej inštancie odvolací súd nepovažoval za nedôvodnú, pretože súd prvej inštancie jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré žalobu žalobcu zamietol. K uvedenému zdôraznil, že zo skutkových zistení jednoznačne vyplýva, že záložný veriteľ sa rozhodol využiť zmluvný inštitút výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby (mimosúdne). Keďže vo vzťahu k úverovej zmluve neexistovalo súdne rozhodnutie, ktoré by podrobilo zmluvné ustanovenia súdnej kontrole prijateľnosti zmluvných podmienok a žalovaný ako veriteľ si sám určil výšku pohľadávky, pri realizácii výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou by mohol vymôcť aj plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Poukázal na to, že existujú aj iné spôsoby výkonu záložného práva podľa osobitného predpisu podľa § 151j ods. 1 OZ, ktoré pri garancii prednosti záložného práva až do konečného splnenia dlhu garantujú aj zachovanie obydliá. V súvislosti s tvrdením odvolateľa, že

slovenská právna úprava záložného práva a dobrovoľných dražieb je v súlade s európskym spotrebiteľským právom, odvolací súd poukázal na závery prijaté vo viacerých rozhodnutiach súdov, podľa ktorých sa dobrovoľnou dražbou sa obchádza dôležitý unijný prvok, a to ex offio súdna kontrola neprijateľnosti zmluvných podmienok (uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/106/2014, rozsudok Krajského súdu v Prešove Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/131/2011, uznesenie Ústavného súdu SR z 24. septembra 2014 sp. zn. PL. ÚS 23/2014-18), na ktoré poukázal s tým, že nenašiel dôvod na odklon od záverov pripúšťajúcich žaloby o zdržania sa výkonu záložného práva v nich uvedených. V prejednávanej veci vychádzal z toho, že je zrejmé, že poskytnutý úver žalobcovia splácali až do doby, kým žalobkyňa 2/ nastúpila na materskú dovolenku v roku 2010 a tak sa dostali do situácie, že nedokázali hradiť splátky úveru. Ich jediným zdrojom príjmu bol zárobok žalobcu 1/ a zabezpečovali starostlivosť o dve maloleté deti. Navyše žalobcom v dôsledku krokov žalovaným k výkonu záložného práva hrozí, že prídu o svoje obydlie, a teda im hrozí jeden z najzávažnejších zásahov do práva na rešpektovanie obydli. V danej veci ide o právne vzťahy, ktoré sú založené spotrebiteľskou zmluvou, preto je aj povinnosťou súdu dbať na zabezpečenie ochrany slabšej strany tohto právneho vzťahu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že strata obydli, respektíve právo na obydli nie je absolútne nedotknuteľné a pokiaľ je tento proces podrobený súdnej kontrole, nie je to ani v rozpore s právom EÚ, no v danom prípade pri zhodnotení testu proporcionality o tom, akým spôsobom prispeli k vzniknutej situácii strany sporu, mal odvolací súd za to, že aj žalovaný zapríčinil túto situáciu svojím neodborným konaním v rozpore s princípmi podnikateľského rizika, nebral do úvahy okolnosti na strane žalobcov a nesnažil sa vymôcť svoju pohľadávku iným spôsobom než predajom ich obydli. Žalovaný podmienoval snahy žalobcov o možnosť pokračovať v splácaní doplatením dlžných splátok, čo žalobcovia reálne nedokázali splniť. Z obsahu spisu bolo preukázané, že v predmetnom byte nebyvajú len žalobcovia, ale ich maloleté deti, z ktorých jedno sa podrobilo viacerým operáciám a dlhodobému pobytu v nemocnici sprievádzané matkou, pričom druhý rodič bol nútený zabezpečiť osobnú starostlivosť o druhé dieťa. Aj táto skutočnosť mu bránila vo väčšej miere sa snažiť získať financie na úhradu dlhu. Na druhej strane žalovaný naďalej disponuje svojou pohľadávkou, ktorej výkonu sa môže domáhať inými spôsobmi výkonu exekúcie po vykonaní príslušných krokov. Tieto skutočnosti je tiež potrebné zohľadniť. Pri tejto kolízii ústavou garantovaných práv, a to práva žalobcov na ochranu obydli zaručeného článkom 21 Ústavy Slovenskej republiky a na druhej strane práva žalovaného na ochranu majetku podľa odvolacieho súdu vykonaného testu proporcionality je toto rozhodnutie legitímne v demokratickej spoločnosti ako aj sledujúce legitímny cieľ.

2.3. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/42/2020, v ktorom najvyšší súd považoval za potrebné vysporiadať sa s tým, či zdržanie sa výkonu záložného práva neobmedzene do budúca je adekvátnym prostriedkom ochrany práv žalobcov, mal odvolací súd za to, že v tejto veci je časove neobmedzené uloženie zdržania sa výkonu záložného práva adekvátnym prostriedkom ochrany práv žalobcov poukazom na individuálne okolnosti prípadu, keď žalovaný spôsobil vzniknutú situáciu tým, že minimálne z nebanlivosti zlyhal ako profesionálny poskytovateľ úverov. Tento nezohľadnil úroveň bonity dlžníka a uspokojil sa len s tým, že mal svoju pohľadávku zabezpečenú nehnuteľnosťou žalobkyne (spotrebiteľky), ktorá v tomto zmluvnom vzťahu je nepochybne slabšou stranou. Žalovaný ako veriteľ si sám určil výšku pohľadávky bez toho, aby bral do úvahy aj to, že toto plnenie by mohlo vyplývať aj z neprijateľných zmluvných podmienok. Rovnako tak je neprijateľný cenový rozptyl na ktorý pri odhade ceny nehnuteľnosti poukázal súd prvej inštancie v bode 38. odôvodnenia. Podľa odvolacieho súdu ak dodávateľ porušil voči spotrebiteľovi povinnosť odbornej starostlivosti danú Smernicou Európskeho parlamentu a rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu a preto je časovo neobmedzené obmedzenie práva výkonu dobrovoľnej dražby účinným a primeraným opatrením, ktoré odradzuje dodávateľov od porušovania pravidiel týkajúcich sa nekalých obchodných praktík. S poukazom na uvedené skutočnosti ako aj na ustanovenia zákonov o ochrane spotrebiteľa dospel k záveru, že konanie dodávateľa má znaky nekalkej obchodnej praktiky a je preto dôvodné chrániť práva spotrebiteľa v súlade s uplatneným žalobným návrhom. Odvolací súd poukázal na to, že hoci Súdny dvor Európskej únie vo veci E. nedeclaroval rozpor Slovenskej právnej úpravy mimosúdneho výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby s unijným právom pre posúdenie dôvodnosti žaloby boli dôležité dôvody tohto rozhodnutia. Súdny dvor Európskej únie v bodoch 63., 64. a 65. uvedeného rozhodnutia konštatoval, že strata rodinného obydli môže vážne ohroziť nielen práva spotrebiteľa, ale aj

uviesť rodinu dotknutého spotrebiteľa do osobitne citlivej situácie. V práve Únie predstavuje právo na obydlie základné právo zaručené článkom 7 Charty, ktoré musí vnútroštátny súd zohľadniť pri vykonávaní smernice 93/13. Poukázal na skutočnosť, že vo vzťahu k uzatvorenej zmluve neexistuje súdne rozhodnutie, ktoré by podrobilo zmluvné ustanovenia súdnej kontrole prijateľnosti zmluvných podmienok. Žalovaný ako záložný veriteľ si sám určil výšku pohľadávky, pri realizácii výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bez súdnej kontroly by mohol vymôcť aj plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok (poplatky za upomienku, poplatok za poskytnutie úveru, poplatok za vedenie účtu, atď.). Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že realizáciou záložného práva dobrovoľnej dražby dochádza k reálnej hrozbe neprimeraného zásahu do práva na obydlie žalobcov a tým aj do ich rodinného a súkromného života, a preto nie je možné bez akejkoľvek súdnej kontroly zbaviť žalobcov ako záložcov a ich ďalších rodinných príslušníkov obydlia len na základe písomného vyhlásenia záložného veriteľa o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky, pre ktorú sa záložné právo vykonáva.

2.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko úspešným žalobcom z obsahu spisu žiadne trovy odvolacieho konania nevyplývajú. Rovnako rozhodol podľa § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 1 CSP o trovách dovolacieho konania, nakoľko v konečnom rozhodnutí boli úspešní žalobcovia 1/ a 2/.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. d), e) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP a navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmysle zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. d) CSP dovolateľ uviedol, že dovolací súd už vo veci rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 8Cdo/210/2020 a uznesením z 15. júla 2021 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2019 sp. zn. 13Co/12/2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetné uznesenie dovolacieho súdu bolo žalovanému, resp. jeho právnomu zástupcovi doručené 2. januára 2022 a v tej istej elektronickej správe bolo žalovanému doručené i (v poradí tretie) rozhodnutie odvolacieho súdu (rozsudok Krajského súdu v Prešove z 01. decembra 2021 sp. zn. 13Co/33/2021). Odvolací súd nepostupoval podľa § 454 CSP, pretože po rozhodnutí dovolacieho súdu nedoručil rozhodnutie o dovolaní obom stranám a rozhodoval v čase, keď kasačné uznesenie dovolacieho súdu nebolo právoplatné. Rozhodoval tak v situácii, keď sa v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo a bola tu prekážka veci rozhodnutej (rei iudicatae), ktorá odpadla až 2. januára 2022, resp. 3. januára 2022. V súvislosti s týmto dovolacím dôvodom uplatnil aj odvolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, pretože podľa jeho názoru v prípade konania s prekážkou právoplatne rozhodnutej veci, nie je daný sudca, ktorý by mohol opätovne rozhodovať o odvolaní.

3.2. Prípustnosť dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP je podľa dovolateľa daná nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu, ktorý mu znemožnil, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď v dôsledku nedoručenia kasačného rozhodnutia nebol oboznámený s tým, že sa obnoví odvolacie konanie a teda nemohol vykonávať ústavou a zákonom zaručené procesné práva (napr. podať vyjadrenie, písomné podanie, návrhy, žiadosti, atď. do rozhodnutia odvolacieho súdu), išlo o nemožnosť výkonu akýchkoľvek procesných práv žalovaného v dôsledku postupu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval v čase, keď nebolo právoplatné rozhodnutie dovolacieho súdu o zrušení odvolacieho rozhodnutia a tak bolo porušené právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie v plnom rozsahu.

3.3. Dovolateľ ďalej poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodnutie založil primárne na premlčaní (porovnaj body 13., 14. a 15. a nasl. rozhodnutia) a uvedené bolo hlavným odôvodnením rozhodnutia. Svoje rozhodnutie odôvodnil premlčaním práva na výkon záložného práva, odvolací súd však založil svoje rozhodnutie na odlišných skutkových i právnych záveroch, t. j. na iných („nových“), pričom nemal možnosť sa k uvedenému vyjadriť, navrhovať dôkazy, či poukazovať na obsah vykonaného dokazovania. Ide tak o skutkové (a následne i právne) závery nové, pre neho nepredvídateľné, ku ktorým nemal možnosť sa nijako vyjadriť, čoho dôsledkom je existencia zásadnej procesnej vady a to vydania tzv. prekvapivého a nepredvídateľného rozhodnutia bez toho, aby mohla strana k uvedeným iným skutkovým zisteniam a dôvodom a k takémuto názoru odvolacieho súdu argumentovať. Dôsledkom uvedeného postupu ako aj absencie akéhokoľvek iného postupu, ktorého obsahom by

možnosť strany vyjadriť sa k novým skutočnostiam a k inému možnému právnomu posúdeniu súdu, je porušenie práva na poskytnutie riadnej súdnej ochrany, resp. na spravodlivý proces práve v podobe tzv. prekvapivého (a v celom rozsahu nepredvídateľného) súdneho rozhodnutia.

3.4. V súvislosti s prekvapivosťou rozhodnutia poukázal na to, že skutočnosť, že záloh je obydľím žalobcov, nebola zistená súdom prvej inštancie, nebola predmetom dokazovania, pričom však práve túto skutočnosť považoval odvolací súd za podstatnú. Hoci je súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, odvolací súd v rozpore s § 385 CSP na prejednanie odvolania, v rámci ktorého malo byť doplnené, resp. zopakované dokazovanie, pojednávanie nenariadil a dokazovanie nezopakoval, ani nedoplnil, vychádzal z iného skutkového stavu a neumožnil mu sa k nemu vyjadriť, čím porušil zásadu priamosti, ústnosti, kontradiktórnosti a možnosti vyjadriť sa ku všetkému, čo vyšlo v konaní najavo, čo je procesný postup, ktorým zásadne znemožnil strane vykonávať jej procesné práva a to v úplnosti, čím došlo k zásahu do práva na spravodlivé súdne konanie. Odvolací súd uviedol, že nenašiel chyby v zisťovaní skutkového stavu a ďalej uvádzal skutočnosti, ktoré v konaní pred súdom prvej inštancie neboli zistené, napr. výšku pohľadávky, že záloh je obydľím, atď. a teda ani s uvedenými skutočnosťami sa odvolací súd nevyporiadal. Na uvedené nadväzuje arbitrárny záver o tom, že je nedôvodná námietka nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu 1/, čo má byť údajne dané tým, že subjektom záložnej zmluvy je žalobca 2/, avšak žalobca 1/ údajne býva v predmetnej nehnuteľnosti, čím mala byť daná jeho aktívna vecná legitímácia. Vo vzťahu k uvedenému poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k vecnej legitímácii, že táto vyplýva z hmotného práva, a že vyplývala v prípade záložnoprávneho vzťahu práve z tohto vzťahu, ktorého účastníkmi sú záložný veriteľ a záložca a nie iný odvodený subjekt, navyše taký, u ktorého sa konštatujú skutočnosti, ktoré vôbec neboli predmetom dokazovania. V bode 25. odvolací súd konštatuje nedôvodnosť námietky premlčania, avšak na tento zásadný právny záver nadväzuje arbitrárne konštatovanie o existencii iných dôvodoch, pre ktoré súd rozhodol o dôvodnosti žaloby. V danom prípade však nie je zrejme, z akého dôvodu nepovažoval odvolací súd odvolacie námietky žalovaného za dôvodné a následne uvádza dôvody rozhodnutia, z ktorých je zrejma arbitrárnosť tvrdenia odvolacieho súdu, keď napr. uvádza, že poukazuje na to, že vo vzťahu k úverovej zmluve neexistuje zatiaľ súdne rozhodnutie, ktoré by podrobilo zmluvné ustanovenia súdnej kontrole prijateľnosti zmluvných podmienok, pričom uvedené tvrdenie je svojvoľou, keďže podľa ústavy nikoho nemožno nútiť k tomu, aby konal to, čo mu zákon neprikazuje a zároveň súdny dvor Európskej únie vo veci I. proti R., jasne uviedol, že mimosúdny výkon záložného práva je v poriadku, hoci by išlo aj o výkon pre vymoženie plnenia z neprijateľných podmienok a zároveň žalovaný poukázal na to, že už konkrétne rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré uvádza, že mimosúdny výkon záložného nie je podmienený podaním žaloby. Rovnako ďalšie tvrdenia odvolacieho súdu sú nedôvodné a nemajú oporu v žiadnom skutkovom tvrdení či dokazovaní, nielenže nebola preukázaná skutočnosť, že išlo o obydlie, ale ani to, či sa zisťovala alebo nezisťovala bonita dlžníka, navyše ak žiadnu takúto povinnosť v prípade úverov zabezpečených záložným právom veriteľovi zákon neukladá. K poukazu odvolacieho súdu na § 3 ods. 1 OZ uviedol, že ten je priamo § 853 ods. 2 OZ vylúčený z použitia na právne vzťahy medzi záložnými veriteľmi a vlastníkom bytu alebo rodinného domu pri zániku jeho vlastníctva na základe uplatnenia záložného práva. Rovnako arbitrárne je tvrdenie, že je zrejme, že poskytnutý úver žalobcovia splácali až do doby, kedy neprišli o prácu, resp. sa im zmenili súkromné pomery; uvedené nebolo predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, nebolo uvedené ako zistený skutkový stav, ani pred súdom odvolacím. Odvolací súd sa tak vôbec relevantne nevyjadril k tomu z akého dôvodu zakazuje výkon zákonného oprávnenia, ktoré je priznané kogentným právom a tak fakticky mení obsah zákonnej normy a to v neprospech toho, komu bola spôsobená značná škoda, keď poskytol úver a mal legitímne očakávania a nádej, že mu bude vrátený a to v prípade, ak tak neurobia dlžníci dobrovoľne, že bude vrátený zo speňazenia majetku, ktorý poskytol záložca. Vzhľadom na uvedené nemôže dané rozhodnutie obstáť a to okrem iného aj s ohľadom na absolútnu absenciu akékoľvek zmienky o právach žalovaného, osobitne o práve zaručenom čl. 20 Ústavy SR.

3.5. Za právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, označil dovolateľ otázku, „či je alebo nie je možné meritórnym výrokom súdu uložiť sporovej strane časovo, či inak neobmedzenú povinnosť, spočívajúcu v povinnosti zdržať sa (dobrovoľnou dražbou) výkonu záložného práva, ktoré platne vzniklo a zároveň stále existuje“. Podľa názoru dovolateľa takúto povinnosť časovo neobmedzene uložiť nemôže, k čomu poukázal na

rozhodnutia dovolacieho súdu z 29. januára 2019 sp. zn. 8Cdo/147/2017, z 25. apríla 2019 sp. zn. 5Cdo/113/2017 a z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/36/2019. Osobitne poukázal na odôvodnenie uznesenia dovolacieho súdu z 29. januára 2019 sp. zn. 8Cdo/147/2017, podľa ktorého „29. ... Dovolací súd nespochybňuje názor odvolacieho súdu, že strata obydlia žalobcov by predstavovala obrovský zásah do ich práv a spôsobila by im veľmi nepriaznivú životnú situáciu, avšak právo na obydlie spotrebiteľa nemožno chápať ako absolútne nedotknuteľné. Súdna prax dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb, resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou, nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nestázuje. Uvedený záver napokon vyplýva aj z citovaného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (pozn. dovolacieho súdu - rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie I. vo veci O. c/a X.. Dovolací súd uzatvára, že poukazovanie len na vybrané body predmetného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, bez zohľadnenia jeho celého kontextu, nie je spôsobilé privodiť záver o správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. 30. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého v prejednávanej spore bolo možné žalovanej 1/ ako záložnému veriteľovi uložiť rozsudkom časovo neobmedzenú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva, ktorého predmetom sú dotknuté nehnuteľnosti, predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva, nemožno považovať za správny." Rozhodnutím odvolacieho súdu bol porušený princíp právnej istoty, keď ignoroval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, rozhodol presne opačne a odklon nijako neodôvodnil, a preto je toto rozhodnutie aj nepresvedčivé, čím došlo aj k porušeniu práva na spravodlivý proces v dôsledku neexistencie riadneho odôvodnenia uvedeného odklonu.

3.6. Ďalší dôvod podania odvolania bol podľa dovolateľa daný § 421 ods. 1 písm. a) prípadne písm. c) CSP nesprávnym právnym posúdením otázky, „či uplatnenie si práva u dražobníka spôsobuje spočívanie premlčacej doby vo vzťahu k právu na výkon záložného práva“, ktorá mala byť podľa názoru dovolateľa vyriešená tak, že uplatnenie si práva u dražobníka spôsobuje spočívanie premlčacej doby vo vzťahu k právu na výkon záložného práva i záložného práva samotného. K tomu poukázal na záver formulovaný v bode 14.3. uznesenia NS SR z 31. mája 2021 sp. zn. 5Cdo/220/2018, v ktorom sa uvádza: „K tvrdeniam žalobcov v súvislosti s premlčaním výkonu záložného práva iba na okraj dovolací súd dodáva, že došlo asi k nepochopeniu obsahu rozhodnutí okresného aj krajského súdu i právnej úpravy zákona o dobrovoľných dražbách. Pokiaľ žalobcovia tvrdia, že uplatnenie si práva u dražobníka nespôsobuje spočívanie premlčacej doby, spochybňuje to celý mechanizmus výkonu záložného práva prostredníctvom platného a účinného zákona o dobrovoľných dražbách. Ak by, ako to tvrdia dovolatelia, bolo nevyhnutné „z opatrnosti“ podávať riadnu žalobu na plnenie, stal by sa celý inštitút zbytočným, keďže by sa bolo treba aj tak obrátiť na súd. Toto ale určite nebolo zámerom zákonodarcu, čo možno predpokladať, už len zo skutočnosti, že Zákon o dobrovoľných dražbách je stále súčasťou právneho poriadku. Účelom tohto zákona je práve odbremenenie súdov a poskytnutie možnosti záložným veriteľom domôcť sa vymáhanej pohľadávky zabezpečenej záložným právom zriadeným so súhlasom dlžníka efektívne priamym výkonom práva. V tomto dovolací súd odkazuje na odôvodnenie súdu prvej inštancie, i odvolacieho súdu. Dobrovoľná dražba je inštitút upravený platným a účinným zákonom, ktorý nebol zodpovedajúcim ústavným spôsobom zrušený, jeho účinnosť nebola pozastavená, ani inak formálne spochybnená, preto najvyšší súd ako garant zákonnosti v štáte je povinný jeho ustanovenia rešpektovať a rozhodovať v súlade s platným a účinným právom.“

3.7. K výroku o trovách (prvého) dovolacieho konania dovolateľ namietal, že je v celom rozsahu arbitrárny, nakoľko dovolacie konanie, v ktorom bol úspešný, je samostatné konanie, a tak má nárok na náhradu jeho trov konania. Uplatnil tak dovolací dôvod podľa § 421 CSP i per analogiam (vzhľadom na závislosť výroku), takéto posúdenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení, k uvedenému sa v dôsledku postupu súdu a nedoručeniu dovolacieho rozhodnutia nemohol žalovaný vyjadriť, ide tak i o vadu podľa § 420 písm. f) CSP.

4. Žalobcovia sa k podanému dovolaniu nevyjadřili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom

(§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

6.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

6.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod. V dôsledku stanovenej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolateľom namietaná vada podľa § 420 písm. d) CSP a s tým súvisiaca vada uvedená v ustanovení § 420 písm. e) CSP mala spočívať v tom, že odvolací súd rozhodoval v čase, keď ešte bolo právoplatným jeho predchádzajúce rozhodnutie o odvolaní žalovaného. Nakoľko rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým bolo toto rozhodnutie zrušené, nebolo stranám doručené, a teda ani právoplatné, nemohol byť určený ani žiadny zákonný sudca na rozhodnutie o odvolaní.

11.1. Jednou z podmienok konania je podmienka vzťahujúca sa na právny princíp ne bis in idem (nie

dvakrát o tej istej veci), prejednaníu a rozhodnutíu veci nesmie brániť prekážka veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata). Nie je teda možné viesť konanie o tej istej veci, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté (a právoplatnosť rozhodnutia trvá). Túto prekážku dovolací súd v danej veci zistil, nakoľko odvolací súd nedoručil zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu pred svojím opätovným rozhodnutím veci napadnutým rozhodnutím (dovolateľ v tomto nezákonnom postupe videl i znemožnenie uskutočňovania jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces).

11.2. Z obsahu súdneho spisu totiž vyplýva, že v poradí druhý rozsudok odvolacieho súdu zo 16. decembra 2019 č.k. 13Co/12/2019-334 (ďalej aj „predchádzajúci“ rozsudok odvolacieho súdu), ktorým bol potvrdený odvolaním žalovaného napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z 21. septembra 2018 č. k. 2C/201/2014-274 nadobudol právoplatnosť doručením sporovým stranám 08. januára 2020, ako je to vyznačené aj na doložke právoplatnosti. Tento predchádzajúci právoplatný rozsudok odvolacieho súdu bol zrušený uznesením najvyššieho súdu z 15. júla 2021 sp. zn. 8Cdo/210/2020. Uznesenie mal podľa § 454 CSP procesným stranám doručiť odvolací súd, ktorý tak oznamuje stranám svojho pôvodného konania výsledok konania o dovolaní. Na to, aby rozhodnutie najvyššieho súdu mohlo voči procesným stranám vyvolať právne účinky, je potrebné jeho doručenie stranám. V tomto prípade zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu z 15. júla 2021 sp. zn. 8Cdo/210/2020, nadobudlo právoplatnosť až 02. januára 2022 a až týmto dňom prestala v posudzovanej veci existovať prekážka veci právoplatne rozhodnutej, založená predchádzajúcim rozsudkom odvolacieho súdu. Ten však opätovne rozhodol o odvolaní žalovaného dovolaním napadnutým rozsudkom už 01. decembra 2021, t. j. pred nadobudnutím právoplatnosti zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu jeho doručením sporovým stranám, t. j. i dovolateľovi.

12. Z uvedeného je tak zrejmé, že odvolací súd rozsudkom rozhodol o odvolaní dovolateľa proti napadnutému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, hoci vec bola ešte stále právoplatne rozhodnutá jeho predchádzajúcim rozsudkom bez toho, aby tento jeho predchádzajúci rozsudok bol právoplatne zrušený. Vydaním neskoršieho napadnutého rozsudku z 01. decembra 2021 č. k. 13Co/33/2021-432, tak odvolací súd naplnil vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. d) CSP, pretože tu existovala prekážka veci súdom právoplatne rozhodnutej. Na vydanie napadnutého rozsudku tak neboli splnené podmienky konania (pozri 7Cdo/291/2021).

12.1. K súvisiacej dovolacej námietke podľa písm. e) CSP, neuviedol dovolateľ žiaden dôvod vylúčenia sudcov, či nesprávneho obsadenia súdu, a preto sa ňou dovolací súd nezaoberal.

13. Dovolateľ ďalej prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov

súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že uvedený dovolací dôvod je daný.

17. V súvislosti s nedoručením predchádzajúceho rozhodnutia dovolacieho súdu pred opätovným rozhodnutím odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého dovolateľ nemal možnosť vykonávať zákonom priznané procesné práva (vyjadriť sa k rozhodnutiu dovolacieho súdu, podávať návrhy až do rozhodnutia odvolacieho súdu) poukazuje dovolací súd na uznesenie občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 141/2014 (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 28. novembra 2013 sp. zn. 5Cdo/434/2012).

17.1. Právna veta judikátu R 141/2014 znie: „Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní zrušené dovolacím súdom, je odvolací súd povinný ešte pred svojím ďalším rozhodnutím o odvolaní doručiť účastníkovi zrušujúce rozhodnutie a vytvoriť mu procesnú možnosť reagovať v primeranej lehote na situáciu, ktorá vznikla zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Porušenie týchto povinností dovolacím súdom má za následok odňatie možnosti účastníka pred súdom konať (§ 237 písm. f) O.s.p.)“.

17.2. V odôvodnení predmetného rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že procesná vada tejto povahy je zároveň dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

18. V prejednávanej spore bolo preto podstatné posúdenie prípustnosti (a dôvodnosti) dovolania v otázke, či v čase nového pojednania veci dovolacím súdom mal žalobca vytvorenú možnosť účinne reagovať na situáciu, ktorá nastala v dôsledku zrušenia skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu. Postup odvolacieho súdu pri doručovaní predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu popísaný v bode 10.2. opodstatňuje záver, podľa ktorého odvolací súd vec prejednal a rozhodol, hoci žalovanému nebola (doručením uznesenia) vytvorená procesná možnosť reagovať na procesnú situáciu, ktorá nastala po rozhodnutí najvyššieho súdu, zaujať stanovisko k obsahu uznesenia a tiež právnym záverom najvyššieho súdu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

19. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

20. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

21. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, ktorá skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č.

303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

22. Podľa názoru dovolacieho súdu faktom je, že odvolací súd síce nie je povinný dať v písomnom vyhotovení rozhodnutia odpoveď na úplne všetky sporné otázky, avšak je povinný vysporiadať sa dostatočne presvedčivo aspoň s tou najzásadnejšou argumentáciou, k čomu však opätovne nedošlo. Naďalej teda platí, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nespĺňa základné zákonné kritéria na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí.

22.1. K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že nižšie súdy nezaujmu žiadne stanovisko k predloženým rozhodnutiam ústavného súdu či najvyššieho súdu, alebo že zistenie skutkového stavu je prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú (porov. I. ÚS 243/07), alebo ak je výklad a použitie príslušných zákonných ustanovení v rozpore s princípmi ústavnosti a spravodlivosti.

22.2. V takýchto prípadoch podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inšancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavnoprocenčné zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa Civilného sporového poriadku. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

23. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd v napadnutom rozsudku nezohľadnil uvádzané východiská ochrany práva na spravodlivý proces, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom odvolaní žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštalácie nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

24. V preskúmvanej veci, vychádzajúc z obsahu dovolania žalovaný vo vzťahu k námietke arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v podstatnom namieta jeho postup, spočívajúci v argumentačne nerelevantnom vysporiadaní sa s názormi vyslovenými v rozhodnutiach dovolacieho súdu z 29. januára 2019 sp. zn. 8Cdo/147/2017, z 25. apríla 2019 sp. zn. 5Cdo/113/2017 a z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/36/2019, z ktorých nemožno vyvodit' že by bolo možné uložit' záložnému veriteľovi časovo neobmedzenú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou v prípade, ak predmetom zálohu je nehnuteľnosť, v ktorej majú povinní obydlie, a že zákon stanovuje pre mimosúdny výkon záložného práva podmienku podania žaloby na súde. Z dovolania vyplýva aj námietka nedostatočného zdôvodnenia napadnutého rozhodnutia, pre nedostatočné vysporiadanie sa s odvolaním dovolateľa, predovšetkým s námietkou nevykonania testu proporcionality medzi dvoma základnými právami - právom záložného veriteľa vlastniť majetok a právom záložcu vlastniť majetok (záloh), respektíve jeho práva na nedotknuteľnosť obydlia.

25. Odvolací súd totiž na námietku žalovaného ohľadne odopretia jej práva na výkon záložného práva a podmieňovanie výkonu záložného práva existenciou exekučného titulu, hoci záložnému veriteľovi takáto povinnosť judikovať pohľadávku zo žiadneho ustanovenia právnych predpisov nevyplýva v odôvodnení napadnutého rozhodnutia reagoval odkazom na závery prijaté vo viacerých rozhodnutiach súdov, podľa ktorých „...dobrovoľnou dražbou sa obchádza dôležitý unijný prvok, a to ex offio súdna kontrola neprijateľnosti zmluvných podmienok“ (uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/106/2014),

"Inštitút dobrovoľnej dražby je inštitútom, ktorý vo svojej podstate vážnym spôsobom zasahuje do práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR s dosahom na ústavné právo na obydlie podľa čl. 19 v spojení s čl. 20 ústavy a to bez akejkoľvek (preventívnej) ingerencie súdnej moci." (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/131/2011) a „ Ústavný súd pripomína, že sa už vyslovil, že podľa platnej právnej úpravy zákona o dobrovoľných dražbách je rozsah prostriedkov následnej nápravy proti výkonu záložného práva obmedzený v podstate len na žalobu o neplatnosť dobrovoľnej dražby (§ 21 zákona o dobrovoľných dražbách) a takáto následná prípadná obrana záložcu je podstatne sťažená (uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2013 z 30. apríla 2013). Sťaženie následnej súdnej kontroly dobrovoľnej dražby by malo byť kompenzované dostatočnou preventívnou a priebežnou kontrolou dobrovoľnej dražby orgánom verejnej moci." (uznesenie Ústavného súdu SR z 24. septembra 2014 sp. zn. PL. ÚS 23/2014). Dovolateľovi je potrebné dať za pravdu, že uvedené rozhodnutia nemohli argumentačne podporiť záver odvolacieho súdu o neprípustnosti vykonať v danom prípade záložné právo žalovanou dobrovoľnou dražbou, bez vysporiadania sa komplexne s uznesením Ústavného súdu SR z 24. septembra 2014 sp. zn. PL. ÚS 23/2014, ako aj ďalšími rozhodnutiami, na ktoré poukazoval dovolateľ.

26. V preskúmvanej veci vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolací súd uvádza, že i nevysporiadanie sa s podstatnou odvolacou námietkou žalovaného týkajúcou sa vyhodnotenia proporcionality dvoch základných práv - práva záložného veriteľa vlastníť majetok, (do ktorého práva bolo zasiahnuté nesplnením si povinnosti plniť zo strany záložného dlžníka; tu nesplnením dlhu z úveru) a práva záložcu vlastníť majetok (záloh), resp. právom na nedotknuteľnosť obydli, došlo k porušeniu práva strany v spore v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd totiž vo svojom rozhodnutí hodnotil len prípadný zásah výkonu dobrovoľnej dražby do práv žalobcov na majetok a najmä na obydlie a súkromný život. Podstatou testu proporcionality je však vyvažovanie dvoch v kolízii stojacích práv či hodnôt a následné uprednostnenie jednej z nich v konkrétnom prípade. V danej veci však možný zásah do práv žalovaného odvolací súd vôbec nehodnotil, ale mu len vytkol jeho postup pri výkone záložného práva.

27. Dovolací súd konštatuje, že podstatným pre posúdenie dôvodnosti žalobného návrhu je posúdenie, či požadované zdržanie sa výkonu záložného práva neobmedzene, je adekvátnym prostriedkom ochrany práv žalobcov. Z doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že súdna prax dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb, resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje (porov. sp. zn. 8Cdo/147/2017, sp. zn. 5Cdo/113/2017, sp. zn. 2Cdo/36/2019). Dovolací súd nespochybňuje právny názor odvolacieho súdu, že strata obydli žalobkyne by predstavovala zásah do jej práv a spôsobila by jej nepriaznivú životnú situáciu avšak právo na obydlie spotrebiteľa nemožno chápať ako absolútne nedotknuteľné. Pri kolízii ústavou garantovaných práv a to práva žalobkyne na ochranu obydli zaručeného čl. 21 Ústavy SR, či čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na druhej strane práva žalovaného na ochranu majetku zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy, je potrebné vykonať test proporcionality „stricto sensu“ za účelom zistenia, či obmedzenie ustanovené zákonom resp. na základe zákona, zodpovedá legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (porov. rozhodnutia ústavného súdu napr. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

28. Dovolateľ prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP odôvodňoval aj tým, že odvolací súd však založil svoje rozhodnutie na odlišných skutkových i právnych záveroch, t. j. na iných („nových“), pričom nemal možnosť sa k uvedenému vyjadriť, navrhovať dôkazy, či poukazovať na obsah vykonaného dokazovania. Ide tak o skutkové (a následne i právne) závery nové, pre neho nepredvídateľné, ktoré viedli k vydaniu tzv. prekvapivého a nepredvídateľného rozhodnutia bez toho, aby mohla strana k uvedeným iným skutkovým zisteniam a dôvodom a k takémuto názoru odvolacieho súdu argumentovať. Navyše odvolací súd hoci bol viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštalcie, vychádzal z iného skutkového stavu bez toho, aby podľa § 385 CSP na prejednanie odvolania

nariadil pojednávanie, v rámci ktorého by doplnil, resp. zopakoval dokazovanie, čím porušil zásadu priamosti, ústnosti, kontradiktórnosti a možnosti vyjadriť sa ku všetkému, čo vyšlo v konaní najavo, čo je procesný postup, ktorým zásadne znemožnil strane vykonávať jej procesné práva.

29. Podľa obsahu rozsudku nenašiel odvolací súd chyby v zisťovaní skutkového stavu súdom prvej inštancie, ktorý ho podľa neho zistil v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie (bod 11. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu). Súd prvej inštancie uviedol skutkové zistenia v bode 14., 32., 34., príp. 38. svojho rozhodnutia týkali sa uzavretia zmluvy o splátkovom úvere a zmluvy o zriadení záložného práva, skutočnosti, že žalobcovia úver riadení nesplácali a že žalovaný k 10. januáru 2014 úver zosplatnil, a následne začal vykonávať záložné právo dobrovoľnou dražbou, že žalobcovia z poskytnutého úveru 46 471,49 eura uhradili cca 23 000 eur, a že žalovaný návrat k pôvodnému splatnému kalendáru podmieňoval splnením podmienok. Žiadne ďalšie skutočnosti neboli predmetom dokazovania. Ak odvolací súd považoval za rozhodujúcu skutočnosť pre rozhodnutie, to že žalobcovia mali v predmetnej nehnuteľnosti obydlie a viedli tam súkromný a rodinný život a táto skutočnosť nebola zistená, nepostupoval v súlade s § 383 CSP, čím tiež došlo k znemožneniu práva žalovaného vyjadriť sa ku skutkovému stavu, ktorý bol podkladom pre rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré viedlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

30. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. d) a f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, a preto bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

31. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby bolo nielen zrozumiteľné, ale aj presvedčivé. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutie odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musí byť logické a presvedčivé. Osobitnú pozornosť bude odvolací súd venovať pre sporové súdne konanie relevantným argumentom odvolateľa.

32. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

33. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

34. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 01. decembra 2021 sp. zn. 13Co/33/2021 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

35. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.